

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งวรรณคดีที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับแผนการสอน
- ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
- ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ตอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับแผนการสอน

1. ความเป็นมาของแผนการสอน

เนื่องจากครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มักใช้หนังสือเรียนแทนหลักสูตร และคู่มือครูอยู่เสมอจึงจำเป็นต้องหาเอกสารหลักสูตรให้ครูใช้แทนได้สะดวก และได้ผลตรงจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และเกณฑ์การใช้หลักสูตร ในขณะเดียวกันก็ต้องมีข้อเสนอแนะนำค่านิยมหา วิจัยกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะในการจัดทำอุปกรณ์และวิธีการวัดผล/ประเมินผลไว้อย่างกว้าง ๆ (สวัสดิ์ จงกล 2524) มีลักษณะยืดหยุ่นได้ ดังนั้นจึงต้องมีการนำหลักสูตรไปคัดแปลง การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนนี้จะออกมาในรูปเอกสารหลักสูตรที่เรียกว่า แผนการสอน

ดังนั้นแผนการสอนจึงมีความสำคัญต่อหลักสูตรมาก จะเห็นได้จากหลักสูตรพุทธศักราช 2521 ก่อนจะมีการประกาศใช้ กรมวิชาการได้มีการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ก่อนเพื่อหาข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ในการทดลองจำเป็นต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนโดยจัดทำแผนการสอนขึ้นเป็นแนวทางแก่

ครูที่จะสอนนักเรียนไทยบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร (กรมวิชาการ 2520 : 105) ในการทำแผนการสอนนั้นโดยยึดเอากลุ่มประสบการณ์ทั้ง 5 กลุ่มที่บรรจุไว้ในหลักสูตร ซึ่งได้แก่ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ มาจัดทำเป็นแผนการสอนขึ้นตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าว

2. จุดมุ่งหมายในการจัดทำแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

วิเคราะห์จากหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คู่มือการอบรมครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้

ก) วัตถุประสงค์

เนื่องจากกระทรวงศึกษาได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ขึ้น และได้มีการแปลงหลักสูตรมาสู่การสอนโดยการเขียนแผนการสอนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอนในเรื่องของ จุดประสงค์ ความคิดรวบยอด หลักการ วิธีสอน การวัดผล เป็นต้น ใ้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทั้ง 7 ข้อคือ

- 1) ให้ความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกาย และจิตใจ ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
- 2) ให้ความรู้พื้นฐานและความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตได้
- 3) ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
- 4) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติ เทคโนโลยีและทางสังคม

5) ให้ความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6) ให้ความเข้าใจหลักการของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดย
ให้ตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของ
ตนเองและผู้อื่น

7) ให้ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นเอกราชของชาติ

ข. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1) วัตถุประสงค์

(ก) ต้องการให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด และเกิดการเรียนรู้
ตามวัตถุประสงค์ (เชิงพฤติกรรม) ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

(ข) เพื่อให้ห้องดินมีโอกาสจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับ
สภาพและความต้องการของห้องดิน

(ค) มุ่งให้เด็กได้เรียนรู้ทั้งทางภาควิชาการและภาคปฏิบัติโดย
มุ่งเน้นให้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

(ง) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นกระบวนการ
กลุ่มเป็นหลัก

(จ) มุ่งให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมจากการสอนหนังสือมาเป็นการ
สอนคน ซึ่งเสริมให้เกิดรู้จักคิดมากกว่าจำเนื้อหา โดยมุ่งให้เด็กเรียนรู้ด้วย
ตนเองมากกว่าจะคอยรับจากครูฝ่ายเดียว

2) ความคิดรวบยอด

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้เกิดเกิดความคิด
รวบยอดมากกว่าจำเนื้อหา โดยสอนให้เด็กได้ความคิดรวบยอดเอง โดยที่
ครูไม่ใช่เป็นผู้บอกความคิดรวบยอดให้ ดังนั้น จึงควรใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม

การสอนที่ส่งเสริมให้เด็กจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียวไม่ทำให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดด้วยตนเอง วิธีสอนที่แผนการสอนเสนอแนะได้แก่ วิธีสอนแบบแก้ปัญหา
ทำงานกลุ่ม เล่นบทบาทสมมติ อภิปราย ค้นคว้า ฯลฯ

3) กิจกรรมเสนอแนะ

แผนการสอนได้เสนอแนะกิจกรรมไว้ 3 ลักษณะ

(ก) กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมเร้าความสนใจสู่
การเรียนรู้บทเรียนใหม่

(ข) กิจกรรมหลัก เป็นกิจกรรมที่จัดไว้เพื่อสนองจุดประสงค์
ของแผนแต่ละแผนโดยตรง

(ค) กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ เป็นการสรุปบทเรียนและ
ฝึกฝนเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์แก่ผู้เรียน ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมกลุ่มประสบการณ์
ที่นำมาบูรณาการไว้ด้วย

ผู้สอนอาจจะปรับปรุงเพิ่มเติมกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพของ
นักเรียนในแต่ละห้องได้ กิจกรรมบางกิจกรรมต้องใช้ระยะเวลาต่อเนื่อง
กันจึงจะบรรลุจุดประสงค์ ผู้สอนต้องเตรียมการล่วงหน้า เพื่อมอบหมายและ
แบ่งงานให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมส่วนใหญ่ที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอน เป็น
กิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนต้องเตรียมตัวล่วงหน้า ทั้งศึกษาวิธี
จัดกิจกรรมแต่ละแบบตลอดทั้งสื่อการเรียนเป็นอย่างดี จึงจะสามารถจัดกิจกรรม
ให้บรรลุจุดประสงค์ได้

ลักษณะของการนำเนื้อหาว่าสอน ได้เสนอแนะให้นักเรียนเลือกแบบใด
แบบหนึ่ง ซึ่งเห็นว่าเหมาะสมและสอนไปตลอดทั้งปีดังนี้

(ก) สอนเรื่องเดียวกันให้จบก่อน หมายถึง สอนทุกหัวเรื่องย่อยใน
หัวเรื่องใหญ่ให้จบแล้วจึงสอนหัวเรื่องใหญ่อีกต่อไป

(ข) สอนหลาย ๆ เรื่องไปพร้อม ๆ กัน หมายถึงถ้าเริ่มสอนหัวเรื่องใหญ่เรื่องใดแล้วไม่จำเป็นต้องสอนหัวเรื่องใหญ่นั้นให้จบสามารถเลือกหัวเรื่องย่อยในหัวเรื่องใหญ่อื่น ๆ สอนต่อไปได้อีก

เรื่องสิ่งแวดล้อม และชาวเหตุการณ์ วันสำคัญ ควรแบ่งสอนตลอดปี เพราะเป็นเรื่องพิเศษที่ไม่ตรงกับหลักการที่ว่าต้องสอนหัวเรื่องย่อยหัวเรื่องหนึ่งให้จบก่อน

การสอนชาวและเหตุการณ์ ควรสอนอย่างสม่ำเสมอตลอดปีประมาณ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 คาบ ส่วนการสอนเรื่องวันสำคัญนั้นครูต้องวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า การจัดกิจกรรมจัดไต่หน้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตามโอกาส

(ค) การวัดผล

ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้น ป.6 ได้เสนอแนะวิธีวัดผลตามจุดประสงค์ (เชิงพฤติกรรม) ที่กำหนดไว้ในแผนการสอนให้ครูผู้สอนเลือกใช้มี 3 วิธี คือ

- 1) วิธีการสังเกต
- 2) วิธีการตรวจผลงานภาคปฏิบัติ
- 3) วิธีการทดสอบควยวาจาหรือข้อเขียน

เมื่อครูวัดผลตามที่ได้อเสนอแนะไว้ในแผนการสอนแล้ว ให้นำผลนี้ไปประเมินความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ในสมุคประจำชั้น (ป.02) อีก็เพื่อประเมินว่านักเรียนผ่านหรือไม่ผ่านในจุดประสงค์นั้น ๆ หากนักเรียนไม่ผ่านครูผู้สอนจะต้องทำการสอนซ่อมเสริมให้จนกระทั่งนักเรียนผ่าน การประเมินผลความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ในสมุคประจำชั้นจะต้องทำให้เสร็จก่อนสอบปลายภาค หรือปลายปีอย่างน้อย 2 สัปดาห์

3. ส่วนประกอบของแผนการสอน

แผนการสอนประกอบด้วย

- ก) ชื่อเรื่อง, จำนวนคาบเรียน
- ข) ความคิดรวบยอด, หลักการ
- ค) จุดประสงค์
- ง) คุณสมบัติที่ต้องการเน้น
- จ) เนื้อหา
- ฉ) กิจกรรม
- ช) สื่อการเรียน
- ซ) การวัดผล
- ฅ) หนังสืออ้างอิง
- ฎ) ภาคผนวก

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1. หลักการของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2525 : 36)

เนื่องจากมนุษย์ดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เทคโนโลยี และทางสังคม ในสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่นในปัจจุบันนี้ ใ้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมาจนแก่นักเรียนในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมจึงต้องได้รับการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะออกไปเผชิญกับสังคมที่ท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ ใ้ได้อย่างกล้าหาญ ซึ่งนักเรียนจะต้องเรียนรู้ถึงปัญหาและความต้องการของสังคม ฝึกหัดการปรับตัวและแก้ปัญหาด้วยวิธีการฉลาดและมีเหตุผล การเรียนรู้ดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ โรงเรียนจะต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้ในวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

และสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ หลักสูตรจึงจัดเนื้อหาสาระและความรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้สัมพันธ์กับชีวิตจริงโดยไม่จัดแยกเป็น วิชา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา เหมือนของเดิม แต่จัดรวมกันเข้าเป็นกลุ่มวิชา แล้วจัดการเรียนการสอนเป็นหน่วยใหม่การผสมผสานกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มให้มากที่สุด การจัดเนื้อหาสาระและความรู้โดยวิธีดังกล่าว ยังช่วยขจัดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาสาระได้ นับเป็นการทวนเวลาและสะดวกในการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนอีกด้วย

2. จุดมุ่งหมายของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

(กรมวิชาการ 2525 : 127)

เมื่อกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีหลักการว่า การจัดเนื้อหาสาระและความรู้ในลักษณะที่ผสมผสานกันไป จะทำให้สิ่งที่เรียนสอดคล้องกับชีวิตจริงและนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวนี้ จึงได้นำเอาสภาพปัญหา และความต้องการของชีวิตของคนส่วนใหญ่มาเป็นพื้นฐานในการกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังต่อไปนี้

- ก) ให้ความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจ ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
- ข) ให้ความรู้พื้นฐานและความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตได้
- ค) ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
- ง) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติ เทคโนโลยีและทางสังคม
- จ) ให้ความเข้าใจ เสริมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ฉ) ให้ความเข้าใจหลักการของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยให้ตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น

ข) ให้ความภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นเอกราชของชาติ

3) โครงสร้างและเนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
(กรมวิชาการ 2521 : 7)

เนื่องจากกลุ่มวิชามุ่งให้สิ่งที่เรียนสอดคล้องกับชีวิตจริง และสามารถนำไปใช้ได้ การจัดเนื้อหาสาระจึงต้องให้สัมพันธ์กับปัญหาและสภาพของชีวิตจริงไม่จัดเนื้อหาแยกเป็นวิชา ๆ แต่จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ของสภาพปัญหาความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและสังคมเป็นหลัก ลักษณะของเนื้อหาสาระมีทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตและที่เป็น ความรู้พื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อชีวิต โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ 12 หน่วย กำหนดให้ ป.1-2 เรียนหน่วยที่ 1-5 ที่มีการผสมผสานเนื้อหาให้กลมกลืนกันมากที่สุด ป.3-4 เรียนหน่วยที่ 1-8 ซึ่งแยกเนื้อหาออกเล็กน้อย และ ป.5-6 เรียนหน่วยที่ 1-12 ซึ่งเนื้อหามีลักษณะแยกตัวออกมาอย่างเด่นชัดและเป็นรายละเอียดเฉพาะเรื่องมากขึ้น โครงสร้างของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีดังนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับที่	ชื่อหน่วย	ระดับชั้นเรียน
1	สิ่งที่มีชีวิต	}
2	ชีวิตในบ้าน	
3	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	} ป.1-2
4	ชาติไทย	
5	ชาว เหตุการณ์และวันสำคัญ	} ป.3-4
6	การทำมาหากิน	
7	พลังงานและสารเคมี	} ป.5-6
8	จักรวาลและอวกาศ	
9	ประเทศเพื่อนบ้าน	
10	การสื่อสารและการคมนาคม	
11	ประชากรศึกษา	
12	การเมืองและการปกครอง	

4. เวลาเรียนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จากการสำรวจจากแผนการสอนแต่ละชั้นพบว่าตลอดปีมีเวลาเรียนดังนี้

ชั้น ป.1 เวลาเรียน 1130 คาบ	ชั้น ป.2 เวลาเรียน 710 คาบ
ชั้น ป.3 เวลาเรียน 943 คาบ	ชั้น ป.4 เวลาเรียน 852 คาบ
ชั้น ป.5 เวลาเรียน 841 คาบ	ชั้น ป.6 เวลาเรียน 763 คาบ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้รายงานสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การไร้นอน การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งปรากฏว่ามีทั้งในค่าน หลักสูตร การ

ใช้แผนการสอน วิธีสอน แหล่งวิชาการและสื่อการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งขอค้นพบมีดังนี้

คานหลักสูตร วิเชียร เทียมเมือง (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาความบกพร่องของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 พ.ศ.2518)" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโครงการทดลองใช้หลักสูตรของกรมวิชาการจำนวน 24 คน ครูกรมสามัญจำนวน 15 คน และครูของเขตการศึกษาจำนวน 23 คน รวมทั้งหมด 62 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่พอสมควร จุดมุ่งหมายมีความชัดเจนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายพอสมควร เนื้อหาวิชาภาษาไทย คณิตฯ นาฏศิลป์ และงานเกษตร มีเนื้อหาและยากเกินไป แผนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา และมีส่วนช่วยในการเตรียมการสอนของครูไม่มาก แต่ครูต้องดัดแปลงเนื้อหาในแผนการสอน จริยศึกษา คณิตฯ และนาฏศิลป์ ปัญหาที่ครูพบมากคือ เรื่องอุปกรณ์การสอน ครูยังขาดความรู้ความถนัดในการสอนเนื้อหาบางเรื่อง ผู้เรียนขาดเรียนบ่อย และไม่พร้อมทางการเรียน ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักสูตรและไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผล ขณะเดียวกัน กองการวิจัยทางการศึกษากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตาม และประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2523 เกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับทดลอง) ในหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตพบว่า ทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า บ้านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ ร้อยละ 57.18 และ 57.78 ตามลำดับ ซึ่งทดสอบทางสถิติแล้วบ้านจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 จุดประสงค์ทั้ง 2 กลุ่ม

นานมากที่สุดคือ จุดประสงค์ที่ 35 (เสนอข่าว และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว และเหตุการณ์ใด) และจุดประสงค์ที่ 2 กลุ่ม นานน้อยที่สุดคือ จุดประสงค์ที่ 3 (อธิบายลักษณะและผลดีของ การมีมนุษยสัมพันธ์ และปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี) นอกจากนั้น ช่าง ชูชีพ (2521) ยังได้วิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนทดลองแต่ละภาค พบว่า

1. เนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นมากสามารถนำไปใช้ได้ในภาคกลางใต้แก่ เรื่องชีวิตในบ้าน โรงเรียนของเรา ชุมชนของเรา ประเภทและลักษณะอาชีพของคนไทย

2. เนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นปานกลางต้องปรับปรุงแก้ไขบ้างก่อนนำไปใช้ในภาคกลางใต้แก่ เรื่องตัวเรา ที่ขสัตว์ สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทยทุกหน่วยย่อย การทำมาหากินทุกหน่วยย่อย ยกเว้นประเภทและลักษณะอาชีพของคนไทย พลังงานและสารเคมีทุกหน่วยย่อย จักรวาลและอวกาศ

3. เนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นน้อย ต้องปรับปรุงอย่างมากก่อนนำไปใช้ในภาคกลาง ใต้แก่ เรื่องสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ข่าว เหตุการณ์ และวันสำคัญ

4. เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นไม่เท่ากัน และครูส่วนใหญ่ทุกภาคมีความเห็นว่า จะต้องปรับปรุง แก้ไข เนื้อหาหลักสูตรบ้างก่อนนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

กำนการไ้แผนการสอน วินัย รอคจ่าย (2526) ไ้วิจัยเรื่อง
 "การไ้แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเฉพาะวิทยาศาสตร์ สิ่ง
 แวดล้อมในชั้นประถมปีที่ 3 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา" พบว่า มีบางแผนการสอน
 ที่ต้องมีการปรับปรุงบางส่วน ทั้งจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน
 สื่อการเรียนไ้แกเรื่องจำนวนพลเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับภูมิประเทศ
 และภูมิอากาศมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชากร การดำรงชีวิตของพืช
 ผลเสียจากการทำลายพืช ประโยชน์ของพืช ผลเสียในการไม่สงวนพันธุ์สัตว์
 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดินและการทดลอง ประโยชน์ของดิน ปัญหาของครูเกี่ยวกับ
 การไ้แผนการสอนคือ ครูประสบปัญหาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการอนุรักษ์
 ทรัพยากรธรรมชาติ วิจัยบูรณาการ ชาติสื่อการเรียน เอกสารต่าง ๆ ที่ไ้
 ประกอบอ้างอิง การไ้หนักเรียนเข้ามามีบทบาทในการทำกิจกรรม ขณะเดียวกัน
 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองลพบุรี (หนังสือราชการที่ ศธ.145701/
 2183 ลงวันที่ 26 กันยายน 2528) ไ้ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ
 ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม - 20 สิงหาคม
 2528 เพื่อศึกษาความก้าวหน้าและคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมือง
 และเพื่อนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงคุณภาพของนักเรียน และ
 ปรับปรุงการสอนของครู โดยการสุ่มตัวอย่างจาก 58 กลุ่มโรงเรียน จากการ
 ประเมินผลพบว่า ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ
 เกี่ยวกับเรื่อง สิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ประชากรศึกษาและการทำมา
 หากิน การสื่อสารและคมนาคม ชาวเหตุการณ์วันสำคัญ ชาติไทยและประเทศ
 เพื่อนบ้าน จักรวาลและอวกาศ พลังงานและสารเคมี การเมืองและการปกครอง

กำนวิจัยสอน สำหรับงานวิจัยกำนนี้ คณะอาจารย์โรงเรียนสาธิต
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2525) ไ้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของนักเรียนที่เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.5 ซึ่งสอนโดยครู
 คนเดียวและแยกสอนเป็นรายวิชา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนซึ่งสอนโดยครู

คนเดี่ยวและนักเรียนที่เรียนจากการแยกสอนเป็นรายวิชาได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 นักเรียนซึ่งสอนโดยครูคนเดียวและนักเรียนที่ครูสอนแยกเป็นรายวิชา มีทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 แต่ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดนครศรีธรรมราช (2526) ซึ่งพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของโรงเรียนที่จัดครูสอนประจำชั้นมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนที่จัดครูสอนประจำวิชาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขณะเดียวกัน สุนทร โภชภงค์ (2525) ได้ศึกษาวิธีสอนของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระหว่างโรงเรียนในเมืองและโรงเรียนนอกเมืองพบว่า 1) การบรรยาย ครูโรงเรียนนอกเมืองใช้การสอนแบบบรรยายหลายวิธีด้วยกันคือ การบรรยายแล้วตั้งคำถาม บรรยายแล้วยกตัวอย่างประกอบ บรรยายประกอบการอ่านหนังสือ บรรยายประกอบการเล่านิทาน และบรรยายจากประสบการณ์ เกม แต่ครูโรงเรียนในเมืองใช้วิธีเหล่านั้นน้อยกว่า 2) การสอนแบบอภิปรายซักถาม ครูโรงเรียนในเมืองใช้การอภิปรายซักถามมากกว่าครูโรงเรียนนอกเมือง 3) ครูโรงเรียนในเมืองให้นักเรียนค้นคว้าโดยการทดสอบปฏิบัติจริง และครูสาธิตให้ปฏิบัติตามมากกว่าแต่ครูโรงเรียนนอกเมืองให้นักเรียนฝึกปฏิบัติโดยตรงจากการไปศึกษานอกสถานที่มากกว่า 4) ครูโรงเรียนในเมืองให้นักเรียนแก้ปัญหา มากกว่าครูโรงเรียนนอกเมือง 5) การสอนโดยการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูโรงเรียนในเมืองส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาข้อเสนอแนะในกรณีปัญหาต่าง ๆ มากที่สุด แต่ครูโรงเรียนนอกเมืองส่งเสริมให้นักเรียนสนใจปัญหาในอนาคตมาก 6) การสอนโดยใช้หนังสือเรียนประกอบการสอน ครูโรงเรียนในเมืองจัดทำเอกสารประกอบการสอนเพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์ของนักเรียน และให้ค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งวิชาการมากกว่าครูโรงเรียนนอกเมือง แต่ครูโรงเรียนนอกเมือง ให้นักเรียนอ่านหนังสือแล้วสรุปใจความสำคัญ

มากกว่าครูโรงเรียนในเมือง 7) การสอนโดยใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ประกอบ การสอน ครูโรงเรียนในเมืองและครูโรงเรียนนอกเมือง ใช้มากใกล้เคียงกัน ที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัดคือ ครูโรงเรียนในเมืองใช้ของจริง เช่น ตัวอย่าง ทรัพยากรมากกว่าครูโรงเรียนนอกเมือง 8) การสอนโดยการนำนวัตกรรม มาประกอบการสอนครูโรงเรียนในเมือง ใช้วิธีเหล่านี้มากกว่าครูโรงเรียน นอกเมือง 9) การวัดผลครูโรงเรียนในเมืองและครูโรงเรียนนอกเมือง ใช้มากใกล้เคียงกัน ที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือการสังเกตความร่วมมือ กันทำงาน และตรวจผลงานเป็นรายบุคคลมากกว่าครูโรงเรียนนอกเมือง นอกจากนั้น สนองชาติ เศรษฐสิโรตม์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การ ศึกษาเปรียบเทียบความคิดรวบยอด และความคงทนของความคิดรวบยอดใน เนื้อหาวิทยาศาสตร์ ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบเสนอสิ่งเร้า-ถาม-ทดลอง-สรุป กับวิธีสอนตามแผนการสอน ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ" โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 60 คน จากโรงเรียนวัดบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม แต่ละกลุ่มมีนักเรียน 30 คน ทั้งสองกลุ่มนี้ใช้เนื้อหาในการทดลอง เหมือนกัน เรื่องพลังงานและสารเคมี ผลการวิจัยปรากฏว่า ความคิดรวบยอดและความคงทนของความคิดรวบยอดของกลุ่มทดลอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คานแห่งวิชาการและสื่อการสอน ปราโมทย์ ขจรภัย (2526) ได้ ศึกษาเรื่อง "แหล่งวิชาการชุมชนจังหวัดชลบุรีสำหรับหลักสูตรประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต" พบว่ามีแหล่งวิชาการชุมชน จำนวน 31 แห่งที่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้ 9 หน่วยการเรียนรู้จากทั้งหมด 12 หน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 75.00 ดังนี้

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลอนันตมหินทล โรงพยาบาลอำเภอ
 โลกสำโรง สวนสัตว์และสถานพักผ่อนสระแก้ว สำนักงานชลประทานที่ 8
 โรงเรียนพิบูลสงเคราะห์ 1 สำนักงานป่าไม้จังหวัด หน่วยศิลปกรที่ 1
 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี สำนักงานสนกรมจังหวัด สหกรณ์การเกษตร
 โลกสำโรง สำนักงานเกษตร จังหวัดลพบุรี สถานีผสมเทียมลพบุรี หน่วย
 ป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 2 ลพบุรี ศูนย์ป้องกันกำจัดกักแทน และศัตรูพืชพิเศษ
 สำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี สำนักงานประมงอำเภอท่าวัง การหล่อพระพุทธรูป
 ทองเหลือง การผลิตกินสอพอง โรงสีไฟไทยสมบูรณ์ ทางจัดการโรงสีไฟยงสวัสดิ์
 การผลิตข้าว การเจียรไนขยพลอย สำนักงานไฟฟ้าเขต 3 ภาคเหนือ ลพบุรี
 สำนักงานพลเมืองการพิมพ์ (น.ส.พ.) สถานีวิทยุศูนย์การทหารปืนใหญ่ (วศป.)
 ที่ว่าการไปรษณีย์โทรเลขลพบุรี ที่ว่าการชุมสายโทรศัทลพบุรี และกองอำนวยการ
 รักษาความมั่นคงภายในจังหวัดลพบุรี ส่วนในค่านสื่อการเรียนนั้น วิชา
 มหาลวเลิศ (2527) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการสื่อการสอนวิชา
 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.5-ป.6 ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521
 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ในแต่ละหน่วยการสอน สื่อการสอนประเภทวัสดุที่ครูใช้มากที่สุดคือ
 กระดาษคำ ซอลัก และของจริง สื่อการสอนประเภทภาพนิ่ง เครื่องมือ
 เครื่องเสียง และหนังสือที่ครูใช้มากที่สุด หนังสือเรียน และสื่อการสอนประเภท
 กิจกรรมหรือวิธีการ ครูใช้น้อยมากเมื่อเทียบกับสื่อการสอนค่านอื่น ๆ ในวิชา
 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น เนื้อหาวิชาที่เป็นวิทยาศาสตร์ ครูใช้การ
 ทดลองมากที่สุด ส่วนเนื้อหาที่เป็นสังคมศึกษาและสุขศึกษานั้นครูใช้การแสดง
 บทบาทสมมุติ และกระบวนการกลุ่มมากที่สุด

2. ปัญหาที่เกิดจากตัวผู้สอนคือ ครูส่วนใหญ่ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน
 เพราะมีชั่วโมงสอนมาก ทั้งยังขาดความรู้ในการผลิตและการใช้สื่อการสอน

3. ปัญหาที่เกิดจากสถานศึกษาและฝ่ายบริหารคือ ห้องสมุดขาดหนังสือที่จะให้นักเรียนค้นคว้า ชั้นเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป ขาดแคลนสื่อการสอนและไม่สามารถผลิตเองได้เพราะขาดงบประมาณ รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนเห็นคุณค่าและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนน้อย

สำหรับงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ประนอม ทวีกาญจน์ (2526) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ผลการเรียนเคมี สภาพแวดล้อมทางบ้าน บรรยากาศในชั้นเรียน คุณภาพของการสอน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้น ป.5 พบว่า ผลการเรียนเคมี บรรยากาศในชั้นเรียน และคุณภาพของการสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .428 .272 และ .220 ตามลำดับ นอกจากนี้ สุนีย์ ชุมจิต (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติค่านิยมบุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วยชีวิตในบ้าน ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติ" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2522 ของโรงเรียนวัดเขาวัง และโรงเรียนเมืองราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำนวน 132 คน โดยแบ่งกลุ่มทดลอง 66 คน และกลุ่มควบคุม 66 คน ผลของการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติค่านิยมบุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองของโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 กล่าวคือ นักเรียนกลุ่มทดลองของโรงเรียนวัดเขาวังสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองของโรงเรียนเมืองราชบุรี สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค่านิยมบุษย์สัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังการเรียนของโรงเรียนทั้ง 2 แห่ง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษารวบรวมคดีที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยจะออกมาในรูป ศึกษาเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น เช่น ใน เรื่องของสื่อการเรียน เนื้อหา วิธีสอน และการใช้แผนการสอนเพียงบางส่วน ของหน่วยการเรียน เป็นต้น ไม่ปรากฏว่ามีหน่วยงานใดหรือบุคคลใดวิจัย เกี่ยวกับการใช้แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในลักษณะที่ศึกษา ใ้ครอบคลุมทุกหน่วยการเรียน ทุกส่วนของแผนการสอน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา สภาพและปัญหาการใช้แผนการสอนโดยให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของแผน การสอนเพื่อที่จะเจาะลึกในทุกด้านในลักษณะของการศึกษาเฉพาะกรณี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย